CS

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

EUROSYSTÉM

STANOVISKO EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY

ze dne 15. dubna 2009

k některým změnám zákona o bankách v souvislosti s krizí na finančních trzích

(CON/2009/34)

Úvod a právní základ

Evropská centrální banka (ECB) obdržela dne 8. dubna 2009 žádost Ministerstva financí České republiky o stanovisko k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „návrh zákona“).

Pravomoc ECB zaujmout stanovisko je založena na čl. 105 odst. 4 Smlouvy o založení Evropského společenství a na šesté odrážce čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů[1], neboť návrh zákona se týká pravidel pro finanční instituce, která významně ovlivňují stabilitu finančních institucí a trhů. V souladu s čl. 17.5 první větou jednacího řádu Evropské centrální banky přijala toto stanovisko Rada guvernérů.

1. Účel návrhu zákona

Návrh zákona je preventivní reakcí na turbulentní situaci na finančních trzích v souvislosti s celosvětovou finanční krizí. Jeho hlavním cílem je vytvořit právní rámec na podporu realizace kroků směřujících k navýšení kapitálu banky v problémech nebo převodu jejího podniku, popř. pasiv, na zdravou instituci. Návrh zákona obsahuje mj. tyto změny: i) pro účely nabytí a provozování podniku banky v problémech může být založena banka zvláštního určení (tzv. bridge bank) se stoprocentní státní majetkovou účastí. To je považováno za nezbytné pro případ, že by v dané době neexistovala na trhu banka ochotná převzít podnik banky v problémech; ii) stanoví se zvláštní pravidla pro zvyšování základního kapitálu pro případ, že účelem zvýšení je splnění regulatorních kapitálových požadavků. Cílem je zajistit co nejrychlejší dodání reálných peněz do banky, která má problémy, při zachování maximální transparentnosti a nestrannosti při navyšování základního kapitálu za takových okolností; iii) České národní bance (ČNB), která je integrovaným orgánem dohledu nad finančním trhem, se svěřuje na omezenou dobu zvláštní regulatorní nástroj (opatření obecné povahy) pro případ ohrožení stability bankovního nebo finančního systému. Opatřením obecné povahy by bylo možné změkčit určité regulatorní požadavky, zakázat některé druhy operací či zvýšit periodicitu vykazování; iv) v kontextu nucené správy se mění platná úprava převzetí dluhu na základě dohody s dlužníkem tak, že nebude třeba souhlasu věřitelů s převzetím závazků banky v problémech jinou bankou. Z důvodu závažnosti takové transakce bude vyžadován předchozí

1 Úř. věst. L 189, 3.7.1998, s. 42.

souhlas ČNB, přičemž ČNB souhlas udělí jen za předpokladu, že osoba přebírající dluhy zabezpečí řádné a plynulé pokračování klientských vztahů souvisejících s převzatými dluhy; a v) stanoví se, že kupní cena za prodej podniku banky v nucené správě musí vycházet z ocenění vyhotoveného oceňovatelem, kterého jmenuje ČNB. Za tímto účelem jsou v návrhu zákona upraveny základní zásady a postupy při ocenění.

2. Obecné připomínky

2.1 ECB vydala na žádost příslušných orgánů členských států řadu stanovisek k vnitrostátním opatřením přijímaným v reakci na globální finanční krizi[2]. ECB vyzývá Ministerstvo financí, aby vzalo do úvahy relevantní připomínky, které ECB uvedla ve svých nedávných stanoviscích k podobným návrhům právních předpisů v jiných členských státech; některé z těchto připomínek jsou zopakovány níže.

2.2 ECB rovněž upozorňuje na doporučení poskytnutá Radou Ecofin členským státům v závěrech svého zasedání ze dne 7. října 2008[3], jakož i na prohlášení vydané hlavami států eurozóny dne 12. října 2008 (dále jen „Prohlášení“)[4]. ECB zejména zdůrazňuje, že iniciativy přijímané příslušnými vnitrostátními orgány za účelem obnovení důvěry ve finanční trhy by měly být koordinované a měly by usilovat o uplatnění daných společných zásad, a to v duchu úzké spolupráce s ostatními členskými státy a orgány Společenství[5]. Zásady obsažené v Prohlášení, stejně jako závěry Rady Ecofin, schválila Evropská rada na zasedání ve dnech 15. a 16. října 2008[6].

2.3 S přihlédnutím k těmto obecným připomínkám a v kontextu doporučení, která v této souvislosti poskytly ECB a orgány Společenství, má ECB k návrhu zákona tyto připomínky.

3. Konkrétní připomínky

Ocenění

3.1 Ustanovení § 29b odst. 1 návrhu zákona stanoví, že prodává-li se podnik banky v nucené správě, kupní cena musí být stanovena jako výsledek ocenění vypracovaného podle stavu ke dni účinnosti smlouvy. V § 29b odstavcích 2 a 3 návrhu zákona jsou uvedeny určité požadavky na toto ocenění.

---

2 Všechna stanoviska ECB jsou k dispozici na internetových stránkách ECB www.ecb.europa.eu.

3 Viz „Okamžité reakce na finanční otřesy“, závěry Rady Ecofin ze dne 7. října 2008, k dispozici na internetových stránkách francouzského předsednictví www.ue2008.fr. Rada doporučila toto: i) intervence by měly být včasné a podpora by měla být v zásadě dočasná; ii) měly by být chráněny zájmy daňových poplatníků; iii) současní akcionáři by měli nést přiměřené důsledky dané intervence; iv) příslušná vláda by měla být s to dosáhnout změny v řízení; v) vedoucím pracovníkům by neměly náležet nepřiměřené odměny; vi) vlády mohou mít mimo jiné pravomoc zasahovat do odměňování; vii) musí být chráněn legitimní zájem konkurentů, zejména prostřednictvím pravidel pro poskytování státní podpory a viii) nemělo by docházet k negativnímu dominovému efektu.

4 Text Prohlášení je k dispozici na internetové stránce francouzského předsednictví www.ue2008.fr. Členské státy se dohodly: i) zajistit přiměřené podmínky likvidity pro finanční instituce; ii) usnadnit financování bank; iii) poskytnout finančním institucím dostatečné zdroje kapitálu za účelem dalšího zajišťování vhodného financování ekonomiky; iv) umožnit účinnou rekapitalizaci bank nacházejících se v tísni; v) zajistit dostatečnou flexibilitu při provádění účetních pravidel a vi) zlepšit mezi evropskými zeměmi postupy spolupráce.

5 Viz stanovisko ECB CON/2009/12 ze dne 9. února 2009 na žádost kyperského ministerstva financí k návrhu zákona, kterým se mění zákony z roku 2002 a 2004 o správě příjmů a výdajů a o systému účetnictví republiky a jiných souvisejících věcech.

6 Viz Evropská rada z 15. až 16. října 2008, odstavec 3 závěrů předsednictví.

Ocenění musí být především zpracováno nestranně, úplně, bez zbytečného odkladu, s odbornou péčí a v souladu s obecně uznávanými postupy v oblasti oceňování podniků nebo jiného majetku[7]. A konečně ustanovení § 29c odst. 8 uvádí, že při prodeji části podniku banky v nucené správě se ustanovení § 29b a 29c použijí obdobně. Vzhledem k tomu, že v rámci ustanovení § 29b a 29c návrhu zákona mohou být realizována veřejná podpůrná opatření týkající se znehodnocených aktiv, chtěla by ECB v této souvislosti upozornit na hlavní zásady Eurosystému pro podpůrná opatření týkající se aktiv bank zveřejněné dne 25. února 2009[8] a na sdělení Komise ze dne 25. února 2009 o nakládání se znehodnocenými aktivy v bankovním sektoru Společenství[9], které poskytují důležitá doporučení, mimo jiné pokud jde o hodnocení.

Dočasný charakter účasti státu

3.2 Ustanovení § 16 odst. 5 umožňuje založit banku zvláštního určení (tzv. bridge bank). Podle tohoto ustanovení může být podnik banky převeden na státem vlastněnou akciovou společnost, která splňuje zákonný požadavek minimální výše základního kapitálu[10]. Udělí-li ČNB předchozí souhlas s prodejem podniku, udělí bance zvláštního určení současně licenci v rozsahu činností povolených bance, která na ni svůj podnik převádí. Podle důvodové zprávy k návrhu zákona by nabytí a provozování podniku banky v problémech ze strany banky zvláštního určení bylo zpravidla přechodného charakteru a sloužilo by k řešení situací, kdy by v dané době neexistovala na trhu banka ochotná převzít podnik banky v problémech. ECB vítá skutečnost, že návrh zákona upravuje možnost řešit krizovou situaci prostřednictvím převedení podniku banky v problémech na banku zvláštního určení. Tento mechanismus reorganizace je v souladu s podobnými postupy, které na záchranu problémových bank zavedly jiné země. V této souvislosti však ECB zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby účast státu byla časově omezená, a to v rozsahu, který je považován za nezbytný pro úspěšnou realizaci reorganizačního opatření.

Zákaz nebo omezení převodů finančních prostředků

3.3 ECB vychází z toho, že návrh zákona zakládá možnost, aby ČNB opatřením obecné povahy podle § 26bb bance nebo pobočce zahraniční banky zakázala či omezila určité povolené činnosti, provedení některých obchodů, převodů finančních prostředků nebo jiných transakcí. ECB poznamenává, že zákaz nebo omezení převodů finančních prostředků či jiných transakcí poboček zahraničních bank by mohly narušit schopnost zahraničních bank řídit svou likviditu. ECB proto doporučuje zakotvit do návrhu zákona požadavek, aby ČNB koordinovala své postupy s domovskými orgány dotčených poboček zahraničních bank.

Kromě toho v případě, že by se taková opatření týkala poboček bank se sídlem v členských státech, je třeba dodržet povinnosti vyplývající z práva Společenství, které vyžaduje zejména poskytování informací Komisi a dotčeným členským státům.

---

7 Viz § 29b odst. 2.

8 K dispozici na internetových stránkách ECB www.ecb.europa.eu.

9 K dispozici na internetových stránkách Komise www.ec.europa.eu.

10 Podle důvodové zprávy k návrhu zákona může banka zvláštního určení nabýt podnik smlouvou jak přímo od banky (rozhodnutím její valné hromady), tak od správce v době nucené správy banky.

Úloha centrální banky

3.4 ECB očekává, že zapojení ČNB do postupů upravených v návrhu zákona nepůjde nad rámec řádného plnění jejích stávajících úkolů a že bude plně v souladu se zákazem měnového financování stanoveným v čl. 101 odst. 1 Smlouvy, ve spojení s nařízením Rady (ES) č. 3603/93 ze dne 13. prosince 1993, kterým se upřesňují definice pro použití zákazů uvedených v článcích 104 a 104b odst. 1 Smlouvy (nyní články 101 a 103 odst. 1).

Toto stanovisko bude zveřejněno na internetových stránkách ECB.

Ve Frankfurtu nad Mohanem dne 15. dubna 2009.

[podpis]

Prezident ECB

Jean-Claude TRICHET